

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIAUS ĮSTAIGA**

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai
El. paštas post@socmin.lt

2024-03-04 Nr. (1.19 -2024)2-221

DĖL TEISĖS AKTO PROJEKTO NR. 24-2874 DERINIMO

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, susipažinusi su Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtu Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. sausio 18 d. įsakymo Nr. A1-28 „Dėl Globos centro veiklos ir vaiko budinčio globotojo vykdomos priežiūros organizavimo ir kokybės priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektu (toliau – Projektas), teikia siūlymus dėl jo tobulinimo:

1. Suderinti Projekto nuostatas su Socialinių paslaugų įstatymo 2 straipsnio 4 dalies normomis dėl Globos centro teikiamų paslaugų socialinių paslaugų įstaigų, dirbančių su vaikais, darbuotojams, atskleidžiant šių nuostatų įgyvendinimą Projekte ir neapsiribojant šių paslaugų teikimu tik šeiminiuose namuose dirbantiems darbuotojams. Manytina, jog darbuotojams, dirbantiems socialinės globos namuose vaikams su negalia, specializuotuose slaugos ir socialinės globos namuose, vaikų socialinės globos namuose, globojančiuose nelydimus nepilnamečius, pagalbos poreikis ne mažiau aktualus.

2. Įvertinti poreikį suderinti Projekte vartojamas sąvokas „kartu su jais gyvenantiems asmenims“ (Projekto 2.8, 2.10, 2.11, 9 punktai) ir „kartu gyvenantiems šeimos nariams“ (Projekto 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 8 ir kt. punktai).

3. Europos sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7 straipsnis įtvirtina asmens teisę į privatų ir šeimos gyvenimą (kiekvienas asmuo turi teisę į tai, kad būtų gerbiamas jo privatus ir šeimos gyvenimas, būsto neliečiamybė ir komunikacijos slaptumas). Iš esmės ta pati nuostata atkartota Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencijos 8 straipsnio 2 dalyje. Paminėtos Chartijos 24 straipsnyje įtvirtinta vaiko teisė *reguliariai palaikyti asmeninius santykius ir tiesiogiai bendrauti su abiem savo tėvais*, jei tai neprieštarauja vaiko interesams. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 9 straipsnyje įtvirtinta vaiko teisė bendrauti su abiem tėvais.

Ne mažiau reikšmingas Vaiko teisių apsaugos pagrindų 4 straipsnio 11 punkte įtvirtintas privataus gyvenimo neliečiamumo principas, pagal kurį užtikrinama, kad šeima nepatirs neteisėto, nebūtino ir neproporcingo kišimosi į privatų gyvenimą. To paties įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta vaiko teisė į vaiko teisę į privatų ir šeiminių gyvenimą, *bendravimo privatumą*, asmens duomenų apsaugą, susirašinėjimo slaptumą, garbę ir orumą, asmens neliečiamybę ir laisvę, o 6 šio straipsnio dalyje nurodyta, kad ši vaiko teisė negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jeigu tai būtina paties vaiko ar kito asmens pagrindinėms teisėms ir laisvėms, sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei apsaugoti ar valstybės bei visuomenės saugumui, viešajai tvarkai ar konstitucinei santvarkai ginti.

Asmens teisių ir laisvių suvaržymai ir ar ribojimai gali būti numatyti tik įstatyme, tačiau negali būti pakeista nustatytų asmens teisių ir laisvių esmė. Lietuvos teisėje vaiko bendravimo su tėvais, artimaisiais giminaičiais ar asmenimis, su kuriais vaiką sieja emociniai ryšiai, privatumo ribojimai (dalyvaujant tretiesiems asmenims), nustatyti įstatyme, taikomi išimtiniais ir įstatyme numatytais atvejais bei tvarka, nustatyti kompetentingi subjektai, galintys priimti tokio pobūdžio sprendimus.

Įvertinant aukščiau išdėstyta, siūlytina tikslinti Projekto 10.18.9. punkto formuluotę dėl vaiko susitikimų su tėvais, giminaičiais ir kitais asmenimis stebėjimo protokolų pildymo (dalyvavimo susitikimuose) ir jų saugojimo, nurodant kad susitikimuose dalyvaujama tik įstatyme nustatytais atvejais ir tvarka.

4. Siūlytina svarstyti galimybę tobulinti Projekto 48 punkto formuluotę, koordinuojamų atvejų skaičių siejant ne (tik) su minimaliu teikiamų paslaugų teikimo laiku, išreikštu valandomis, bet (ir) nustatant minimalų pareigybių skaičių tam tikrai koordinuojamų atvejų apimčiai.

5. Tikslinti Projekto 54 punkto formuluotę, ją suderinant su Projekto 2.4. punktu, ir po žodžių „nuolatiniais globotojams“ įrašant žodžių junginį „ir jų prižiūrimiems vaikams“. Ta pati pastaba taikytina ir Projekto 56 punktui, - po žodžių junginio „šeimynų dalyviams ir tėviams“ įrašyti žodį „vaikams“.

6. Tikslinti Projekto 54.2. punkto formuluotę, vietoj žodžių „Pagalbos planas“ įrašant „Pagalbos planą“.

7. Siekiant geriausių vaiko interesų ir nediskriminavimo principų užtikrinimo ir įgyvendinimo, Projekto 73.2. punkte nustatytą terminą trumpinti iki 30 kalendorinių dienų, termino skaičiavimo taisyklės sieti ne su pirminės pagalbos teikimu, o su savivaldybės mero potvarkio dėl vaiko laikinosios globos (rūpybos) nustatymo priėmimo dienos (Projekto 72 punktas).

8. Projekto 75 punkte po žodžių junginio „išsiaiškina jų“ įrašyti žodžių junginį „bei vaikų“.

9. Pagal Išmokų vaikams skyrimo ir mokėjimo nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. 801 „Dėl Išmokų vaikams skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtinimo“ 37 punktą, išmoka, išskyrus išmoką vaikui, kai vaikui globa (rūpyba) nustatyta šeimynoje, globos centre ar socialinės globos įstaigoje, pervedama į pareiškėjo nurodytą asmeninę, šeimos, globos centro, socialinės globos įstaigos ar vaiko vardu atidarytą sąskaitą. Jei vaikui globa (rūpyba) nustatyta šeimynoje, *globos centre* ar socialinės globos įstaigoje, išmoka vaikui pervedama į *vaiko vardu atidarytą* sąskaitą.

Pojstatyminio akto (Projekto) nuostatos negali keisti kito – specialaus – teisės akto nuostatų, todėl Projekto 85 punkto nuostatos turėtų būti tikslinamos ir suderintos su aukščiau cituoto Išmokų vaikams skyrimo ir mokėjimo nuostatų 37 punkto normomis. Taip pat reikšminga ir tai, kad nepilnamečiai nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų, be Civilinio kodekso 2.7 straipsnio 3 dalyje numatytų teisių, turi teisę savarankiškai disponuoti savo pajamomis bei turtu (Civilinio kodekso 2.8 straipsnio 2 dalis).

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė

Edita Žiobienė